

Frågan om kristna makars ansvarsfulla föräldraskap enligt naturen och moralen.

av Göran Fäldt

gift ständig diakon

Frågan om kristna makars ansvarsfulla föräldraskap enligt naturen och moralen.

Inledning

Det är mycket viktigt att mannen och kvinnan *inför* sitt äktenskap är överens i sin förståelse av sexualitetens mening och syfte. När de sedan gift sig och påbörjat sitt sexuella samliv förstår de också snart att vissa frågor är svåra och nya för dem. Om det alltså var viktigt att vara överens i princip om den kristna äktenskapliga etiken *före* äktenskapets ingående blir det än viktigare att *under äktenskapets första år* kunna samtala med förtroende och respekt med varandra om de nya frågor som kommer med erfarenheten av samlivet.

Det är lätt att under förberedelsetiden inför vigseln tala med de ”stora orden” om äktenskapets absoluta trohetskrav och oupplöslighet, om dess kallelse till helighet. Det blivande paret och den präst eller diakon som ansvarar för samtalen före bröllopet kan vara rörande överens i synen på äktenskapet men ändå inte se de avgörande faktorerna som leder makarna till mänsklig och andlig förening på djupet. Det är inte alltid säkert att det hjälper att båda är verkligt troende. Det är nämligen inte alltid säkert att båda tror på

samma sätt i början. Mycket kommer därför att bero på mänskliga egenskaperna. Däremot är det alltid säkert att Skaparen själv genom sin kärlek stöder paret och låter sin välsignelse stanna kvar över dem som ett skyddande tak över deras blivande hem.

När man kommer in i den oundvikliga verkligheten med alla förväntningar på ett lyckat och lyckligt äktenskap blir det annorlunda. Det gemensamma livet förutsätter boende, inkomster, fortsatta relationer till föräldrar och syskon, gamla och nya vänner, arbetskamrater, chefer, hela den vardagliga logistiken. Då blir med tiden andra sidor i parets karaktärer uppenbara och kännbara. Resultatet av den uppfostran man fått hemma avspeglar sig, i regel som goda, gemensamma tillgångar, i enstaka fall som oacceptabla ”egenheter”.

Det väl förberedda paret kan hantera sådana erfarenheter och känna att de börjar växa ihop. Det mer naiva och överentusiastiska paret som trodde blint på förälskelsens krafter måste kanske däremot gå igenom en skärseid av små och stora problem. Det är av det skälet som en verklig förlovningstid är bättre – och värdigare för döpta människor – än sambolivet, som ofta missar insikterna om *sexualitetens kristna mening och syfte*.

Här spelar också de kulturella traditionerna in. I en del fall förbjuder traditionen hemifrån varje form av samlevnad före äktenskapet, i andra ser inte föräldrarna något fel i att deras barn ”prövar” äktenskapet innan de gifter sig. Kyrkan talar om vikten att *upptäcka kallelsen* och att pröva kallelsens äkthet, inte det äktenskapliga samlivet i förtid. Helgonberättelserna visar att en viss given bakgrund inte är förutsättning för alla goda och kristna äktenskap. Det kan vara på så många olika sätt. Med Gud är allt möjligt!

Hur får man relationen att fungera?

Det nya parets första och absolut viktigaste gemensamma uppgift är att komma underfund med hur den mänskliga relationen mellan dem ska fungera i harmoni. Efter förlovningstiden vet paret detta bättre och har stor nytta av den sakliga kännedom de fått om varandra. De börjar passa bra ihop.

Även om paret i sin första samlevnadstid upplever förälskelsen starkt är de inte vana vid varandras *vardagliga beteende dygnet runt*. De har inte varit så nära inpå varandra och inte delat de praktiska uppgifterna tillsammans. De har inte heller haft gemensam ekonomi. Är båda inkomstagare vid vigseln är det lätt hänt att fortsätta med två parallella ekonomier som var och en bestämmer självständigt över. Men enheten i äktenskapet och det gemensamma ansvaret förverkligas tydligare med *en gemensam ekonomi*, oavsett hur mycket var och en för sig bidrar till det gemensamma. Att bli överens om utgiftsstrategierna kan vara svårt och bli upphov till starka motsättningar. Likaså kan lån eller förmögenhet som man för med sig in i äktenskapet skapa obalans. Det kan bli mycket tårar och ängslan efter de första små bråken eller ordväxlingarna. Det gäller därför att ha en viss talang för att överbygga olikheter av olika slag.

Ibland kan det vara så enkla saker som rösten eller ett tonfall som man inte hört tidigare som skrämmer. Man upplever varandra plötsligt och oväntat som envisa, tjuriga, sura eller självsvåldsliga. I de tidiga ungdomsåren är det ofta tillräckligt för att ”det blir slut” mellan två. I äktenskapet kan det inte ”bli slut” längre utan måste fortsätta, trots ängslan över hur det ska gå.

Det som däremot gör att ”det fortsätter” och blir det viktigaste i livet är de egenskaper som i början förde mannen och kvinnan till varandra. Det finns en livgivande glädje i att bara se och höra varandra. Ingenting går upp mot den beundran och stolthet man känner inför den andre. Ingenting går upp mot att vara ”sedd” av den

älskade och att få vara med den andre. Genom den andre finner man sitt jag och förstår sig själv mer och mer. Ingen annan kan komplettera den egna personen så som den älskade. Och så sker det med tiden att den *ensamhet och rotlöshet* som upplevdes så starkt före äktenskapet nästan blir helt bortglömd.

Att få denna samstämmighet att fungera äktenskapligt är makarnas uppgift och *plikt*. Ordet *plikt* eller ordet *skyldighet* kan i sammanhanget låta avkylande och formellt men bör hela tiden finnas med i bådassamvetsrannsakan. Det betyder något utöver den känslomässiga relationen – ett slags ”confirmation” av det goda i människans liv som har med familjen och barnen och uppmärksamheten mot medmänniskor att göra. Den dag då verkliga bekymmer kommer är man redan förberedd på nödvändiga offer och uppoffringar och kan klara ut svårigheterna. Godheten eftersträvas som en skyldighet, en *plikt*. Plikten och skyldigheterna hindrar att återfalla i den självtillfredsställande egoismen.

Man får relationen att fungera när man upptäckt vad som är gott för den andres personlighet och begåvning och genom att alltid försöka vara rättvis. Man låter den andre utvecklas i frihet enligt sin personlighet och finner samtidigt en glädje i att uppmuntra och ge stöd åt denna sin makes eller hustrus egenart. Samtidigt vet man att varje form av ”utnyttjande” av den andres godhet är främmande för kärlekens väsen.

Vilka är de allvarligaste farorna för relationens bestående?

Det kan nog verka chockerande att ta ordet ”förakt” i sin mun som ”första fara” eftersom man inte kan tycka att ordet överhuvudtaget hör hemma i äktenskapliga sammanhang. Det kräver alltså en förklaring. Det handlar naturligtvis om en stegvis försämring med små, nästan

omärkliga händelser som anmäler sig med allt kortare mellanrum. ”Förakt” betyder nedvärdering av den andra personens egenskaper som, när den blivit ett konstant inslag, undergräver varje försök till återknytning till den första tidens förälskelse och stora förhoppningar.

När föraktet leder till hårda ord eller fördömanden har relationen hamnat i ett akut krisläge och behöver kraftfulla åtgärder för att avhjälpas. Det första och bästa råd man kan ge är att ta upp sitt begynnande förakt i bikten och försöka förstå vad som orsakar det och vilket det egna ansvaret är. I en sådan hotande kris bör bikten inte vara en engångsföreteelse för att uttala sin egen besvikelse och frustration över upplevd kränkning utan bör ta sikte på de egna egenskaper som tillåtit relationen att försämrats. Det är inte nödvändigt att försöka hitta en ”andlig rådgivare” eller alltid gå till samma biktpräst. Det blir lätt så att man vill gå till någon som känner ens situation och som man kan beklaga sig för. Men det är viktigt att gå regelbundet till bikt som till det försoningens sakrament där Kristus själv möter och upprättar.

När man väl kommit till rätta med sig själv och förstått på vilket sätt man själv bidragit till den olycka båda upplever, är det klokt att också söka professionell hjälp i någon form av familjerådgivning, som värderar äktenskapets bestående också i allvarlig krissituation. Rådgivningens uppgift är att hjälpa paret att se med rättvisa på situationen. Förakt kan döda kärleken, få den att försvinna och skapa skamkänslor. Det *goda rådet* kan rädda kärleken.

Kanske börjar de bekymmersamma sidorna i äktenskapet med kategoriska fördömanden av den andres åsikter eller beslut som ”dumma” eller ”idiotiska” utan verkliga försök till förståelse för vad den andre vill och utan att vara till hjälp. Det som gör stor skada är alla dessa ”förhastade omdömen” och hårda anklagelser, särskilt om de börjar höra till den vardagliga tonen i hemmet. Den make eller maka som sedan delar med sig av sitt missnöje till andra och får medhåll hamnar snart i en ännu djupare relationskris.

Förmågan till ömsesidig anpassning är en del i den äktenskapliga kampen för tryggheten i relationen. Den behöver börja redan under den viktiga förälskelsetiden då känslorna är ömma och reagerar snabbt och spontant. De som är förälskade vill inte såra och vara upphov till ilska eller besvikelse. De gör det ofta ändå men märker att de lider oerhört varje gång det sker och lär sig av det skälet att anpassa sig och förstå och lyssna mer.

Det kan vara så att människor som levt länge ensamma, eller utan nära relationer, har svårare att anpassa sig och har lättare att vara kategoriska i sina omdömen eller anklagelser. Ju djupare längtan efter kärleken är, desto mer är naturligtvis människor med den livshistorien motiverade att komma till rätta med sig själva och lära sig den nödvändiga anpassningen.

Av det skälet, men också av andra, kan man säga att man inte ska vänta för länge, inte mer än nödvändigt, att gifta sig. Att vara ung och sårbar betyder också att man fortfarande är formbar. Av de två ska det bli ett, en tvåfaldig enhet mellan två unika personer. Av samma skäl kan man säga att förlovningstiden är den bästa starten för ett långt och troget äktenskap därför att man då upptäcker med så stor känslighet vad som påverkar kärleken till den andre och uppskattningen av den andres personlighet.

Dessa allvarliga faror som kommer ur den egna personlighetens känslighet kan undvikas av egen kraft – i princip – därför att *kärleken är läkande i sig själv*.

Men i vår moderna livsstil och med arbetslivets utformning finns också faror som står *utanför de enskildas förmåga* till självhjälp och hjälp för den andres skull – och för barnens skull, om det redan finns barn. Dessa faror är *stressfaktorerna* som orsakas av förändringar i familjen genom olyckor eller sjukdom, eller av förändringar av inkomstsituationen eller genom olika former av nedsatt arbetsförmåga eller jobbförlust. Ett par som utsätts för sådan

stress och kämpar för att få allt att fungera under en längre tid drabbas inte sällan av *kronisk stress*, som är ett psykiskt sjukdomstillstånd.

Det viktiga är att makarna – kanske det unga paret – på tidigt stadium tar upp förändringar till gemensam diskussion och sedan fattar beslut tillsammans om det gemensamma bästa. Kan man konstatera att allvarliga stressymptom har uppstått bör man söka hjälp, dels för att få tillståndet bekräftat och dels för att ta emot råd för behandling och konsultation.

Ett vanligt nybörjarproblem som man bör vara på sin vakt mot är att ägna mer tid och kraft åt planering av själva hemmet med alla önskemål man kan ha, än åt parrelationen. Unga nygifta kan i sin entusiasm diskutera renovering och inköp, lån och finansiering i så hög grad att den kärleksfulla relationen inte hinns med. Det kan till och med vara så att makarna *maskerar en osäkerhet* i relationen genom att överbetona det materiella och ekonomiska. All den energi detta kräver tär på den känslomässiga närheten och ger mindre tid åt den mänskliga relationen.

Den känslomässiga anpassningen och tiden för den äktenskapliga akten.

Det som nu sagts om den viktiga frågan om vad som gör att relationen fungerar gäller också den inre andliga och kroppsliga föreningen mellan mannen och kvinnan genom den äktenskapliga akten. Det är väldigt viktigt att paret tar hänsyn till varandras olikhet i förberedelsen till den sexuella föreningen. Också i det fallet är erfarenheterna från de första mötena och eventuellt förlovning och förlovningstid viktiga för att kunna anpassa sig till varandra och finna den rätta tiden för kropparnas fulla förening. Både mannen och kvinnan längtar innerst inne efter att vara lyckliga tillsammans och ge uttryck för sin

ömsesidiga kärlek. Man kan lite förenklat påstå att det är viktigare att *planera för att vara lycklig* än att ha sex. Att bara vilja ha sex utan den kärleksfulla kärleken kan aldrig vara ett fullödigt uttryck för hängivenhet på det djupare personliga planet. Det förblir ett samtycke till sexuell lust och tillfredsställande av sexuell lust.

I själva verket ligger kärlekens väsen djupare än lusten och längtan efter sex. Kärleken är att ge sig själv som gåva i hela sin personliga verklighet, andlig, kroppslig och sexuell. Gud har menat att denna akt av ömsesidig gåva från man och kvinna i kärlek är själva hemligheten med *skapande av nytt mänskligt liv*. Kärlekens mening är alltså att uppleva en verklig lycka. Denna mänskliga kärlek hör bara till *ett enda par* vigda till *livsgemenskap*. Ingen annan människa på jorden, eller i himlen, har rätt att komma emellan de två. I denna kärlekens högsta uttryck kan en ny mänsklig varelse komma till som för människosläktet vidare genom historien. Ty Gud välsignade dem och sade till dem: ”Var fruktsamma och föröka er, uppfyll jorden och lägg den under er”(1 Mos 1:28).

Alltså har människan genom kärleken mellan mannen och kvinnan det gudomliga uppdraget att föda barn och, som vi senare förstår, uppfostra dem som Guds barn.

Hur många barn?

Förberedelsen inför den äktenskapliga akten och planeringen av det antal barn man önskar få i familjen fordrar mognad och klokhet av de gifta kristna. Den centrala frågan för många gifta kristna är just frågan om hur många barn man vågar ta ansvar för. Problemet i början är att man inte vet hur barn påverkar ens egen livsstil och sätt att fungera socialt. Föräldrar med krävande arbete både i och utanför hemmet frågar sig om inte bördan av många barn blir för stor för dem. De som

ändå accepterar ett större antal barn upplever varje barn som en välsignelse och en rikedom. De som trots försök inte får barn har en helt annan situation att acceptera och bära med tålamod. Kristna vet att de *inte har rätt till barn* utan att *barn är en gåva*. De barnlösa lever lika mycket äktenskapets sakrament som de som får barn men får tänka på annat sätt.

Barn är alltid något gott och kan inte vara en belastning. Likväl kräver barn att föräldrarna anpassar sig till dem och deras behov. Man måste framför allt ha tid för dem och man måste kunna ge dem en social och ekonomisk trygghet. Det måste säkert i de flesta fall, trots allt som barnen ger föräldrarna av lycka, finnas *en gräns för antalet barn* som ansvarsfulla föräldrar diskuterar. Varje barn är ett nytt ansvar, en ny livshistoria.

Skapelseordningen, kvinnans fruktsamhet och den äktenskapliga föreningen.

Skapelseordningen som är given av Gud är en ordning kristna lever med. Kärleken avgör om man kan säga ja till fler barn eller avstå. Varje äktenskaplig akt är en möjlighet till nytt mänskligt liv och måste i princip vara öppen för detta nya liv som föräldrarnas kärlek i inbördes förening föder fram i samverkan med skapelseordningen. Om föräldrarna medvetet utesluter möjligheten till ett sådant nytt liv i sin akt, fråntar de akten dess mening och syfte. Det finns här ett *samband mellan den intima sexuella föreningen och skapande av nytt liv som makarna inte har rätt bryta*. Kärlekens intention är förenad med ett unikt liv, med en ny person som kommer att leva, tänka, söka och finna samma Gud som föräldrarna genom sin kärlek funnit och börjat älska i full tillit till Gud själv.

När är det tillåtet enligt den gudomliga planen för människan att försöka undvika en ny graviditet?

Problemet med presentationen av det som kallas ”naturlig familjeplanering (NFP)” är att det i allmänhet erbjuds som *en metod att undvika barn* utan att använda p-piller och kondom eller andra preparat. Familjeplaneringsorganisationer och familjeterapeuter talar gärna om NFP som ett av flera möjliga *preventivmedel*.

Vad man som gift bör försöka tänka på är vad kvinnans *naturliga fruktbarhetsrytm* betyder för kvinnan, för mannen och för familjen. Dels finns det en *naturlig men inte alltid förutsägbar stabil rytm* under kvinnans hela fruktbara tid i livet. När tiden för fruktbarhet börjar klinga ut mot mitten av levnaden, finns rytmen ändå kvar men mindre och mindre kännbar för att till slut helt upphöra. Under denna tid i livet då man inte längre räknar med en ny graviditet men ändå är medveten om att en sen graviditet kan inträffa, vill paret ofta ändå mötas i sexuell förening för att kunna njuta av varandras närhet och kärlek. Till slut känns det inte längre bra att försöka förenas och *tiden för sexuell förening är då av naturen över för alltid*, utan att paret saknar intimiteten för sin kärleks skull. Bara minnet av den förenande akten lever vidare och paret förstår med tacksamhet vilken betydelse den har haft för den personliga föreningen på det andliga planet.

Så länge fruktbarheten består pendlar rytmen mellan möjlig konception av nytt mänskligt liv och en absolut omöjlighet då ägglossningsdagarna ännu inte börjat eller då de har passerats. För mannens del saknas rytmen och därmed också de emotionella svängningarna som är typiska för kvinnan. Det händer naturligtvis att kvinnan svarar på mannens uppvaktning och närmanden även om hon vet att den starka upplevelsen av akten för hennes del kommer att saknas under många av de infertila dagarna. Kvinnan kan ändå

samtycka för att inte göra sin man besviken. I kärlekens kroppsspråk finns här mycket att lära från båda håll. Särskilt mannen bör lära sig vilket sorts hänsyn kvinnan uppskattar och kunna visa ömhet på annat sätt. På så sätt uppstår *en dialog mellan makarna* som bär kärlekens prägel (jfr *Humanae Vitae*, § 13).

Detta hänsynsfulla kroppsspråk visar sig vara en mycket viktig komponent i det ansvarsfulla föräldraskapet. Båda vet att den förenande akten inte avsiktligt bör utesluta möjligheten till konception. Samtidigt kan möjligheten till *sexuell förening under den infertila tiden* (pendlingen mot absolut omöjlighet) underhålla och fördjupa uttrycket för parets ömsesidiga kärlek till varandra. Paret måste ändå noga vaka över sig själva och uppskatta sin roll som Guds medarbetare i skapandet av nytt mänskligt liv ("Var fruktsamma och föröka er, uppfyll jorden och lägg den under er" (*1 Mos 1:28*). Mannen och kvinnan är skapade sexuellt olika för det *gudomliga syftet* att föröka sig ("Vi skall göra människor som är vår avbild, *lika oss*" (*1 Mos 1:26*) och uppfylla Guds vilja att låta människor "lägga jorden under sig" (*1 Mos 1:28 b*). Om nu mannen och kvinnan i det kristna äktenskapet är så säkra som de kan vara genom sin erfarenhet att konception inte är möjlig under en tid av månaden men ändå vill uttrycka sin kärlek i den sexuella akten, måste de ha *ett skäl för sitt beslut* som ryms inom skapelsenormen "människan har inte rätt att bryta förbindelsen mellan den förenande akten och prokreationen" (jfr *Humanae Vitae*, § 12). Denna skapelseordningens norm är människan, som Guds barn, skapad av Treenigheten för ett evigt liv i Guds gemenskap, *förpliktad att efterleva i lydnad mot Guds vilja*. Människan "förfogar" inte själv över denna norm och kan inte i gott samvete förändra den eller subjektivt omtolka den. Det är alltså därigenom orätt att själv tolka normen så att "öppenheten mot nytt liv" accepteras som en övergripande norm i äktenskapet men inte som en norm som är gällande vid varje enskild sexuell äktenskaplig akt (jfr *Familiaris Consortio*, § 34).

Om alltså det kristna paret för sin egen kärleks skull vill ”utnyttja” den infertila perioden under månaden får deras *intention* inte vara att fullständigt utesluta varje möjlighet till konception. Om man nu säger att de med vissa goda och moraliskt acceptabla skäl har beslutat att förenas sexuellt i ömsesidig kärlek är det etiskt rättfärdigt att *söka undvika en ny graviditet*, vilket betyder att graviditeten tas emot med kärlek och ansvar, om den mot mänsklig förmodan ändå skulle skänkas dem. Det betyder att *intentionen i grunden inte är antikonceptiv utan är ett uttryck för kärleken* och att sexualiteten därför inte missbrukas och de giftas värdighet inte kränks.

De godtagbara skälen för en sådan önskan att utföra den äktenskapliga akten men samtidigt försöka undvika en ny graviditet kan ha med kvinnans hälsa, eller med mannens livstillstånd, eller familjens ekonomiska överlevnad att göra. Det kan också finnas samhälleliga och sociala skäl, som när ett land befinner sig i krig eller när en naturkatastrof inträffat. Man kan till exempel tänka sig en situation vid en kärnkraftsolycka då radioaktiv och cancerframkallande strålning drabbar en hel befolkning. I ett sådant fall med många döda kan det finnas skäl att sätta många barn till världen för landets och folkets skull, men samtidigt skäl att inte sätta några barn till världen alls på grund av strålningseffekterna på mänskliga embryon. I alla sådana och liknande situationer måste de gifta med förnuftets och samvetets hjälp väga sexualitetens förenande uppgift mot ansvaret att föda, underhålla och fostra barn i enlighet med den moraliska normen.

Vilken biologisk kunskap krävs för att fastställa kvinnans *fertila dagar* i månaden?

Principen är följande i korthet: sekretet (cervix) i vaginan ändrar karaktär och signalerar ägglossningen och därmed också den optimala tiden för befruktning. För att pröva sekretets konsistens fångar kvinnan lätt upp sekret med fingrarna och håller det mellan tummen och pekfingret. När sedan avståndet mellan tummen och pekfingret ökas följer sekretet med mellan fingertopparna och kan ses och kännas. Förändringen beskrivs så här: *sekretet blir alltmer genomskinligt, tråddragande och halt. Fruktsamhetstoppen kan konstateras den sista av de fertila dagarna då sekretet är som halkigast, mest klart och mest genomskinligt.*

Kvinnan kan redan före äktenskapet lära sig sekretets konsistens och känna att det stämmer med övriga förändringar som har med ägglossningen att göra, skiftningar i känslor, humör och så vidare. Kvinnan blir snart expert på sin egen kropps signalsystem och kan avgöra den lämpliga tiden för föreningen med sin man. Samtidigt lär sig mannen genom hustrun när tiden är som bäst för honom att bli pappa. Efter något halvår är båda experter på fruktsamhetssignalerna. Mannen har också lättare att förstå sin hustrus svängningar i humör eller andra yttringar som styrs av naturen.

Vilken biologisk kunskap krävs för att fastställa kvinnans *infertila dagar* i månaden?

Principen är den samma som när kvinnan söker tecknen på sina mest fertila dagar: sekretet (cervix) i vaginan ändrar karaktär och signalerar att ägglossningen är förbi och att därmed också den optimala tiden för befruktning är borta. Konception är inte längre möjlig därför att inga ägg lossnar ur äggledaren. Förändringen beskrivs så här: *sekretet blir strävt och smetigt eller försvinner i vaginan som känns torr.*

Är det svårt att leva i äktenskapet med hänsyn till naturen och moralen?

Det beror naturligtvis på personligheten och hur stark den sexuella driften är. Det kan vara mycket svårt men behöver inte vara lika svårt under hela den fertila tiden. Paret måste säkerligen vara överens om vissa perioder av återhållsamhet och få erfarenhet av en ofrånkomlig sexuell disciplin. Det uttrycker sig inte heller på samma sätt hela tiden, särskilt inte efter att ett barn fötts. Dessa förändringar kan man inte känna till i förväg men hjälper till att visa återhållsamhet. Det är också bra för den inbördes relationen att känslolivet tar andra former och samtalen får annat innehåll. Kärlek är alltid att leva med förändringar och skiftningar av olika slag. Paret mognar genom sina erfarenheter och anpassar sig lättare. Ett sätt att börja en övning i återhållsamhet kan vara fastetiden eller adventstiden då kristna ändå söker former för frivilliga uppoffringar och är villiga att göra bot för normala mänskliga synder.

Om paret också vill göra andliga framsteg kan man regelbundet be om nåd att utveckla själsliga dygder, särskilt tålmod och kyskhet. Om man under unga år känner att det äktenskapliga livet ställer för höga krav kanske man kan fundera på en annan kallelse än kallelsen till äktenskap, alltså det celibatära livet för himmelrikets skull. I vår tid är dock längtan till äktenskap mer utbredd än någonsin och fler människor är gifta än någonsin tidigare. Desto viktigare att uppfatta äktenskapet som en kallelse från Gud och att se familjen som en bild av Treenigheten. Det är från denna gudomliga enhet mellan Fadern, Sonen och den Helige Ande som vi har förklaringen till det kristna äktenskapets oupplöslighet.

Vilka faktorer har betydelse för valet av kallelse?

Om man ändå har svårt att få sin kallelse bekräftad och kunna leva tryggt i sin uppgift som man och hustru kan man kanske lyssna till vad den gamle kyrkoläraren Hieronymus (347 – 420), en gång sagt i en skrift. I en försvarsskrift mot en viss Helvidius som i Rom angripit tron på Guds Moders ständiga jungfrudom, gör Hieronymus en jämförelse mellan det jungfruliga livet och livet som gift man och kvinna. Det kyrkoläraren tar upp visar att kristna har en dyrbar tillgång i dygderna som förmedlats i konfirmationens sakrament, särskilt kyskhetens dygd. De kristna makarna behöver denna andliga kraft, liksom de behöver eukaristin, för att låta den helige Ande leda dem i den uppgift Gud gett dem:

”Och när jag nu tänker lägga grunden för en jämförelse mellan jungfruligheten och äktenskapet, bönfaller jag mina läsare att inte förstå det så, att jag på något sätt nedvärderar äktenskapet, därför att jag lovprisar jungfruligheten, eller gör skillnad på Gamla testamentets helgon och Nya testamentets, det vill säga på dem som hade hustrur och på dem som helt avhöll sig från kvinnors omfamning.

Jag förnekar inte att det finns heliga kvinnor både bland dem som varit änkor och dem som har makar. Men det finns sådana som inte längre är hustrur eller sådana som, även inom äktenskapets starka band, efterliknar jungfrulig kyskhet. Aposteln vittnade kortfattat, och det är Kristus som talar i honom, om detta, när han sade i *1 Kor 7:34* ”En ogift kvinna eller flicka tänker på vad som hör Herren till, men den gifta kvinnan tänker på vad som hör världen till, hur hon skall vara sin man till lags.” Han låter oss fritt öva förnuftet i frågan. Han låter det inte vara en nödvändighet för någon eller låter

snärja någon. Men han övertalar oss bara om det som är passande, när han önskar att alla människor skall vara som han själv.

Paulus hade visserligen inte något bud från Herren att iaktta jungfruligheten, ty den nåden övergår människans egen makt, och det skulle ha sett ut som rätt oförskämt att tvinga människor att fly undan naturens krav, och med andra ord säga, jag vill att ni skall vara som änglarna är.

Det är denna änglalika renhet som tillförsäkrar jungfruligheten dess högsta belöning, och aposteln skulle ha kunnat förefalla förakta ett levnadssätt som inte innebär någon skuld. Icke desto mindre tillägger han i omedelbar anslutning, i *1 Kor 7:25* ”Men jag kan ge er ett råd tack vare den tilltro som Herren i sin barmhärtighet har visat mig. Jag anser alltså detta vara bäst i den svåra tid som nu är inne – det är bäst att leva på det viset” (Från skriften *Mot Helvidius*).

Hieronymus kallades själv till den särskilda tjänsten ”för himmelrikets skull” och blev präst och eremit. Men eftersom han försäkrar att detta val av det jungfruliga livet inte betyder att äktenskapet är en mindre värdig eller upphöjd kallelse kan de gifta upptäcka att just kyskheten hjälper dem att ta emot det antal barn de tillsammans tror sig kunna ta emot och fostra och att mellan barnens födelse leva sin kärlek som andliga människor efter den gudomliga naturens lag och i respekt för den moraliska norm som Kyrkan har uppdraget att förklara i sin undervisning. *Vad Paulus menar kan också ha sitt stora värde under särskilt svåra tider och omständigheter då man inte vågar tänka på barn.* Äktenskapet består ändå och helgas av Guds hjälpande nåd. De gifta kan då ägna sig mer åt bön och kärlek till alla sina bröder och systrar i Kristus, precis som de ogifta.

Påven Paulus VI skriver därför i sin encyklika ”*Humanae Vitae*” (§25): ”Detta uppdrag har Herren anförtrott dem för att de för människorna skall göra denna heliga och även milda lag känd, som

innerligt förenar deras inbördes kärlek med deras samverkan med Guds kärlek, Gud som är upphovet till det mänskliga livet”.

INNEHÅLL

Inledning

Hur får man relationen att fungera?

Vilka är de allvarligaste farorna för relationens bestående?

Den känslomässiga anpassningen och tiden för den äktenskapliga akten.

Hur många barn?

Skapelseordningen, kvinnans fruktsamhet och den äktenskapliga föreningen.

När är det tillåtet enligt den gudomliga planen för människan att försöka undvika en ny graviditet?

Vilken biologisk kunskap krävs för att fastställa kvinnans *fertila dagar* i månaden?

Vilken biologisk kunskap krävs för att fastställa kvinnans *infertila dagar* i månaden?

Är det svårt att leva i äktenskapet med hänsyn till naturen och moralen?

Vilka faktorer har betydelse för valet av kallelse?

Litteraturkällor:

Bibel 2000

Allmänt: Katolska Kyrkans Katekes.

Äktenskapsetik:

Humanae Vitae, Paulus VI, 1968.

Familiaris Consortio, Johannes Paulus II, 1981.

